

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

« 02 » _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ІНФРАСТРУКТУРА В ГАЛУЗІ

для аспірантів

спеціальності 031 Релігієзнавство

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Релігієзнавство»

Київ – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг годин / кредитів	120 / 4	
Рік навчання	2	2
Семестр	3	3
Кількість модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Самостійна робота	80	104
Модульний контроль	8	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: засвоєння і поглиблення знань про когнітивно-комунікативні підходи до вивчення філософських текстів як основного джерела дисертаційних досліджень аспірантів.

Завдання навчальної дисципліни – сформувати наступні загальні та спеціальні компетентності відповідно до освітньо-наукової програми:

- (ЗК 2): Здатність до розуміння сучасної наукової методології; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проектів, start-up; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективне висвітлення і поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій;

- (ЗК 3): Здатність до наукового пошуку; сформованість особистісно значущих якостей дослідника; розв'язання дослідницьких завдань шляхом розуміння фундаментальних основ філософської науки; визначення мети, завдань, стратегії науково-дослідної діяльності; упровадження нових освітніх технологій у власну дослідницьку діяльність; генерування нових ідей, створення та інтерпретація нових знань відповідно до теми наукового дослідження;

- (ЗК 4): Здатність до застосування знань з іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, підготовки апікаційних форм іноземною мовою; застосування іноземної мови в самоосвітній діяльності;

- (СК 1): Здатність до різних видів історико-філософського аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний); опрацювання джерельної бази дослідження; адаптація та застосування ідей видатних філософів і науковців у сучасну дослідницьку практику;
- (СК 2): Здатність виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, дослідження, складати робочий план теоретичного та експериментального дослідження у сфері соціальної філософії або філософії освіти, подавати в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності;
- (СК 3): Здатність до побудови алгоритму наукового дослідження у сфері філософії, використання філософської методології; використання теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження;
- (СК 6): Здатність до різних видів історико-релігієзнавчого аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний, феноменологічний тощо); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптувати і застосовувати релігієзнавчі ідеї у сучасну дослідницьку практику; використовувати формаційний та цивілізаційний підходи до осмислення різноманітних релігійних явищ і процесів у системі «людина – суспільство – природа»;
- (СК 7): Здатність до диференціації наукової діяльності відповідно до спеціальності; ґрунтовно знати історію релігії, в тому числі й сучасні релігійні вчення і напрямки; володіти сучасним концептуальним апаратом релігієзнавства; вміння практичного реформування релігієзнавчих досліджень в Україні на основі аналізу зарубіжного досвіду та з урахуванням актуальних проблем сучасного релігієзнавства;
- (СК 8): Здатність до вивчення та модернізації існуючих дослідницьких методів, систем та технологій дослідження релігійних процесів і явищ; розуміння особливостей соціокультурного середовища та специфіки релігійних процесів; здатність аналізувати конвенціональні норми соціальної і культурної регуляції – національні й станові традиції, домінуючу мораль, світогляд, цінності, володіння високим рівнем релігійної толерантності та культури;
- (СК 9): Здатність аналізу відповідних інституційних норм соціальної організації – основних соціальних інститутів, економічних, політичних, конфесійних структур, закладів, установ та ієрархій; здатність розробляти й упроваджувати нові методи моделювання й оптимізації систем державного управління з урахуванням потенціалу функціонування релігійних інституцій;
- (СК 10): Здатність досліджувати та аналізувати державно конфесійні відносини як систему суспільних відносин, здійснювати

моніторинг і аналіз внутрішньої та міжнародної релігійної ситуації, розробляти інноваційні рекомендації стосовно підтримки в Україні міжконфесійної злагоди;

3. Результати навчання за дисципліною:

- РН 1: Аспірант здатен до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу міждисциплінарних явищ і процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу;
- РН 2: Здатен до застосування методів наукового пізнання, проведення науково-дослідної діяльності, розробки та впровадження дослідницьких проєктів, здійснення наукового дослідження й інтерпретація його результатів, ефективного висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень;
- РН 4: Здатен до використання зарубіжного досвіду при реалізації завдань власного дослідження, використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійної підготовка наукових публікацій до зарубіжних видань та участь у міжнародних наукових проєктах;
- РН 5: Здатен застосовувати знання іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, підготовки апікаційних форм іноземною мовою; застосувати іноземну мову в самоосвітній діяльності;
- РН 6: Здатен реалізовувати професійну та науково-дослідну діяльність на основі знань про сучасні новації в сфері філософії;
- РН 7: Здатен знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Здатен працювати з науковою інформацією зі спеціальних літературних джерел та мережі Інтернет;
- РН 8: Здатен представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності;
- РН 9: Здатен працювати з філософськими текстами, виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, скласти план дослідження;
- РН 11: Здатен до застосування соціологічних методів і методів статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження;
- РН 13: Здатен до компаративного аналізу складних явищ і процесів релігійного життя суспільства в контексті вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок;
- РН 15: Здатен до аналізу тенденцій розвитку сучасного релігійно-культурного середовища.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
МОДУЛЬ I. РОБОТА З ПЕРШОДЖЕРЕЛАМИ І НАУКОВИМИ ТЕКСТАМИ					
Тема 1. Поняття першоджерела	10	2	-		8
Тема 2. Методологічні принципи філософської текстології	12	2	2		8
Тема 3. Лінгвістична прагматика та герменевтичний аналіз текстів	12	2	2		8
Тема 4. Структурна та змістовна складові філософського тексту	10	2	-		8
Тема 5. Текстологічна культура філософа	12	2	2		8
Модульний контроль	4		-		
Разом за модулем	60	10	6		40
МОДУЛЬ II. ЛОГІКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ					
Тема 1. Сутність науки, її зміст і функції	10	2	-		8
Тема 2. Філософсько-методологічні основи наукового пізнання	12	2	2		8
Тема 3. Сутність наукового дослідження та його методологія	12	2	2		8
Тема 4. Основні етапи наукового дослідження	10	2	-		8
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	12	2	2		8
Модульний контроль	4		-		
Разом за модулем	60	10	6		40
Разом	120	20	12		80

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
МОДУЛЬ І. РОБОТА З ПЕРШОДЖЕРЕЛАМИ І НАУКОВИМИ ТЕКСТАМИ					
Тема 1. Поняття першоджерела	12	1	-		11
Тема 2. Методологічні принципи філософської текстології	12	-	2		10
Тема 3. Лінгвістична прагматика та герменевтичний аналіз текстів	12	1	-		11
Тема 4. Структурна та змістова складові філософського тексту	12	-	2		10
Тема 5. Текстологічна культура філософа	12	2	-		10
Разом за модулем	60	4	4		52
МОДУЛЬ ІІ. ЛОГІКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ					
Тема 1. Сутність науки, її зміст і функції	12	1	-		11
Тема 2. Філософсько-методологічні основи наукового пізнання	12	-	2		10
Тема 3. Сутність наукового дослідження та його методологія	12	1	-		11
Тема 4. Основні етапи наукового дослідження	12	-	2		10
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	12	2	-		10
Разом за модулем	60	4	4		52
Разом	120	8	8		104

5. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ I.

РОБОТА З ПЕРШОДЖЕРЕЛАМИ І НАУКОВИМИ ТЕКСТАМИ

Тема 1. Поняття першоджерела

Вступ до курсу. Джерелознавча база дисертаційного дослідження. Широке та вузьке розуміння тексту. Філософський текст як система. Структурна, змістовна та функціональна складові філософського тексту. Зв'язка «автор – читач – текст». «Текст опису» і текст «другого порядку». Текст – контекст – метатекст. Текст і авантекст. Категорії дискурсу. Конструювання смислів у дискурсі. Текст як одиниця дискурсу. Дискурс і суспільство. Дискурс і влада. Діахронічні студії дискурсу. Лінгвістичні підходи до поняття стратегії. Мовленнєві стратегії. Стратегії ввічливості. Комунікативні стратегії: типологія. Визначення першоджерела. Поняття дискурсивної стратегії. Структура дискурсивної стратегії.

Основні поняття теми: Текст, філософський текст, автор, читач, контекст, метатекст, авантекст, дискурс, конотат, денотат, дискурсивна стратегія, структура дискурсивної стратегії.

Тема 2. Методологічні принципи філософської текстології

Філософська текстологія як наука про закономірності створення і функціонування філософських текстів. Текстологія як міждисциплінарна галузь знання. Зв'язок з теорією літератури, герменевтикою, лінгвопсихологією, філософською критикою, історією, археографією, екзегетикою, джерелознавством. Генеза європейської текстології Нового часу (Р. Бенглі, Х. Порсон, І. Рейске, Ф. Вольф, Г. Герман). Німецька текстологія XIX ст. (І. Беккер, Л. Ранке, К. Лахман, М. Бернайс, В. Шерер). Французька текстологія XX ст. (Г. Лансої), діяльність Інституту сучасних текстів і рукописів (ІТЕМ). Філософська текстологія в Україні. Особливості дослідження рукописів, прижиттєвих і посмертних видань філософських творів, епістолярної спадщини мислителів. Методологічна база «персональної текстології», в рамках якої вивчається специфіка творчої манери конкретного автора, своєрідність його художнього розвитку, історична доля творів, особливості рукописних документів тощо. Функції текстології.

Основні поняття теми: текстологія, філософська текстологія, теорія літератури, герменевтика, лінгвопсихологія, філософська критика, археографія, джерелознавство.

Семінар 1. Методологічні принципи філософської текстології.

Тема 3. Лінгвістична прагматика та герменевтичний аналіз текстів

Історико-філософські та лінгво-семіотичні витоки лінгвістичної прагматики. Семіотика Ч. Морріса і Ч. Пірса. Логічний позитивизм Р. Карнапа і Б. Рассела. Прагматичне значення. Поняття інтенції. Принцип

і максими кооперації. Типи імплікатур. Три етапи розвитку лінгвопрагматики. Лінгвопрагматика і дискурсологія. Теоретичні витoki дискурсології. П. Серіо. Одиниці, система і структура дискурсу. Дискурс і теорія мовленнєвої діяльності. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Типології дискурсу. Іллокутивні та перлокутивні судження. Умови успішності основних іллокутивних типів. Перформативні мовленнєві акти. Індиректні мовленнєві акти. Теорія імплікатур. Поняття нарративу. Метанарративи.

Загальна проблема й історичні коріння герменевтики. Пояснення та розуміння. Необхідність інтерпретації тексту. Генеза герменевтики. Біблійна герменевтика. Тома Аквінський. Ф. Шлейєрмахер. В. Дільтей. Герменевтичний трикутник. Герменевтичне коло. Проблеми герменевтики в творчості М. Гайдегера. Онтологічна герменевтика Х.Г. Гадамера. «Істина і метод». Мова як особлива реальність. Онтологічно-гносеологічна герменевтика П. Рікера. Приклади герменевтичної інтерпретації філософських текстів.

Основні поняття теми: лінгвістична прагматика, прагматичне значення, нарративи, метанарративи, пояснення, розуміння, герменевтика, герменевтичний трикутник, герменевтичне коло, мова.

Семінар 2. Лінгвістична прагматика та герменевтичний аналіз текстів.

Тема 4. Структурна та змістова складові філософського тексту

Текст як динамічна одиниця, що характеризується ознаками зв'язності та цілісності в інформаційному, структурному та комунікативному плані. Текст як цілісність. Текстоутворення, текстосприйняття. Функціональний і прагматичний аспекти вивчення текстів. Конститутивні, жанрово-стилістичні, семантико-прагматичні та формально-структурні категорії дискурсу. Одиниці тексту. Відповідність структури тексту темі, інформації, яка виражається, умовам спілкування, стилю. Мовленнєва організація тексту. Взаємодія прагматичної настанови тексту та автора. Диктум. Модус. Компоненти вислову. Поняття структурної зв'язаності тексту. Види інформації та функціонально-сміслові типи мовлення. Типологічна класифікація інформації. Типи мовлення: опис, оповідання, розмірковування. Змішані типи мовлення. Типи та різновиди філософських текстів. Текст монологічний та діалогічний. Текст прозаїчний та поетичний. Текст художній та нехудожній. Різновиди філософських текстів за стильовою орієнтацією. Філософські трактати, діалоги, памфлети, поеми, есеї, листи, сповіді тощо. Структурні вимоги до написання наукових статей.

Основні поняття теми: цілісність тексту, текстоутворення, текстосприйняття, одиниці тексту, стиль, жанр, диктум, модус.

Тема 5. Текстологічна культура філософа

Культура роботи з філософськими джерелами. Відбір першоджерел. Методика «вдумливого читання». Врахування особливостей перекладу.

«Словник неперекладностей». Критика філософських текстів. Телеогенетичний метод. Особливості визначення типологічної та авторської приналежності текстів. Правила складання тематичної та проблемної бібліографій. Вимоги до оформлення бібліографічних посилань в дисертаційних дослідженнях.

Основні поняття теми: першоджерело, неперекладності, критика, бібліографія.

Семінар 4. Текстологічна культура філософа.

МОДУЛЬ II. ЛОГІКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Сутність науки, її зміст і функції

Наука як процес творчої діяльності. Знання і незнання. Сутність пізнавального процесу. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Закони науки. Функції науки. Сутність наукового знання. Зміст системи наукових знань. Емпіричне і теоретичне пізнання. Основні критерії науковості. Роль наукової революції у процесі розвитку науки. Формування науки як соціального інституту. Форми організації та управління наукою в Україні. Законодавче та нормативне забезпечення наукових досліджень. Класифікація наукових досліджень: основні підходи до вирішення проблеми.

Основні поняття теми: наука, антинаука, лженаука, закон, наукове знання, наукознавство, наукова революція

Тема 2. Філософсько-методологічні основи наукового пізнання

Сутність наукового пізнання та його ознаки. Етапи розвитку наукових знань. Становлення основних засад наукового пізнання епохи Античності та середньовіччя. Методологічні проблеми науки у філософії доби Просвітництва. Розвиток методології наукового пізнання в епоху Нового часу. Німецька новочасна філософія про проблеми наукового пізнання. Основні напрями наукового пізнання кінця XIX – XX ст. Ідеографічні та номотетичні науки. Класика-некласика-постнекласика.

Основні поняття теми: наукове пізнання, наукове поняття, науковий факт, емпіричний закон, теоретичний закон.

Тема 3. Сутність наукового дослідження та його методологія

Основні характеристики наукового дослідження. Мета, завдання наукового дослідження, його основні засоби. Сутність методу в

науковому дослідженні, його характерні ознаки та функції. Поняття методології

наукових досліджень. Методика організації і проведення наукового дослідження. Логічне дослідження науки: його зміст та структура. Форми і методи наукового пізнання на емпіричному, теоретичному і загальнологічному рівні. Поняття наукової картини світу.

Основні поняття теми: наукове дослідження, метод, методологія, методика, теорія, гіпотеза

Тема 4 . Основні етапи наукового дослідження

Етапи наукового дослідження: організаційний, дослідний, узагальнення,

апробація, реалізація результатів дослідження. Формування структури дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети, завдання. Розробка концептуальних положень і наукового апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби). Вивчення теоретичного і практичного стану розвитку означеної проблеми. Розробка та експериментальна перевірка головних ідей та концептуальних положень, що покладені в основу дослідження. Основні принципи раціональної організації наукової діяльності: творчий підхід, наукове мислення, плановість, колективність, самоорганізація.

Основні поняття теми: концепція, проблема, дослідницька ідея, експеримент

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Роль інформації в наукових дослідженнях. Зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності. Види документів у наукових дослідженнях. Бібліографічний та наукометричний методи вивчення документів. Інформаційні та бібліотечно-бібліографічні ресурси, їх види та ключові ознаки. Техніка роботи зі спеціальною літературою. Етапи вивчення наукових джерел інформації. Основні правила цитування. Проблема плагіату та посилання на певний науковий текст. Роль наукової комунікації у інформаційному забезпеченні наукових досліджень. Визначення результатів дослідження та їх оформлення. Форми відображення результатів наукового дослідження: повідомлення, доповіді, тези, статті, науково-методичні рекомендації, навчальні посібники, дисертації, монографії.

Основні поняття теми: наукові документи, дисертація, анотація, офіційні документи, організаційно-розпорядчі документи, навчальні документи, виробничі документи.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Розрахунок рейтингових балів за видами семестрового (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	5	5	5	5
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	3	30
5	Модульний контроль	25	2	50	2	50
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			113		113
	Разом:		226			
	Коефіцієнт		100/226=0,44			

Умовою зарахування проходження дисципліни є отримання аспірантом не менше 60-ти балів за результатами всіх видів означених робіт.

6.2 Завдання для самостійної роботи

МОДУЛЬ I. РОБОТА З ПЕРШОДЖЕРЕЛАМИ І НАУКОВИМИ ТЕКСТАМИ

Тема 1. Поняття першоджерела

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного з першоджерел за даною темою.

Тема 2. Методологічні принципи філософської текстології

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного з першоджерел за даною темою.

Тема 3. Лінгвістична прагматика та герменевтичний аналіз текстів

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного з першоджерел за даною темою.

Тема 4. Структурна та змістовна складові філософського тексту

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Скласти план, визначити провідну ідею, сформулювати основні положення одного з першоджерел за даною темою.

Тема 5. Текстологічна культура філософа

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Скласти словник основних понять теми.
3. Написати реферат за однією із запропонованих тем.

Завдання для модульного контролю – два реферати (есе) на дві із списку запропонованих проблем

1. Широке та вузьке розуміння тексту.
2. Джерелознавча база філософського дослідження.
3. Структурна, змістовна та функціональна складові філософського тексту.
4. Зв'язка «автор – читач – текст».
5. «Текст опису» і текст «другого порядку».
6. Текст – контекст – метатекст.
7. Текст і авантекст.
8. Текст як одиниця дискурсу. Конструювання смислів у дискурсі.
9. Мовленнєві стратегії.
10. Структура дискурсивної стратегії.
11. Філософська текстологія як наука про закономірності створення і функціонування філософських текстів.
12. Генеза європейської текстології.
13. Німецька текстологія ХІХ ст.
14. Французька текстологічна школа ХХ ст.
15. Діяльність Паризького Інституту сучасних текстів і рукописів (ІТЕМ).
16. Філософська текстологія в Україні.
17. Методологічна база «персональної текстології».
18. Загальна проблема й історичні коріння герменевтики.
19. Пояснення та розуміння.
20. Біблійна герменевтика. Тома Аквінський.
21. Герменевтичні питання в творчості Ф. Шлейермахера і В. Дільтея.
22. Проблеми герменевтики в творчості М. Гайдегера.
23. Онтологічна герменевтика Х.Г. Гадамера.
24. Онтологічно-гносеологічна герменевтика П. Рікера.

25. Приклади герменевтичної інтерпретації філософських текстів.
26. Текст як цілісність.
27. Текстоутворення, текстосприйняття.
28. Функціональний і прагматичний аспекти вивчення текстів.
29. Конститутивні, жанрово-стилістичні, семантико-прагматичні та формально-структурні категорії дискурсу.
30. Одиниці тексту.
31. Відповідність структури тексту темі, інформації, яка виражається, умовам спілкування, стилю.
32. Мовленнєва організація тексту.
33. Взаємодія прагматичної настанови тексту та автора.
34. Поняття структурної зв'язаності тексту.
35. Види інформації та функціонально-сміслові типи мовлення.
36. Типологічна класифікація інформації.
37. Типи мовлення: опис, оповідання, розмірковування.
38. Типи та різновиди філософських текстів.
39. Історико-філософські та лінгво-семіотичні витоки лінгвістичної прагматики.
40. Семіотика Ч. Моррися і Ч. Пірса.
41. Логічний позитивизм Р. Карнапа і Б. Рассела.
42. Прагматичне значення.
43. Типи імплікатур.
44. Теоретичні витоки дискурсології.
45. Дискурс і теорія мовленнєвої діяльності.
46. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен.
47. Типології дискурсу.
48. Іллокутивні та перлокутивні судження.
49. Теорія імплікатур.
50. Поняття нарративу.
51. Чи потрібні людству метанарративи?
52. Етнокультурні проблеми дискурсу.
53. Дословний та художній переклади.
54. Історія філософських перекладів.
55. Проблема якості філософських перекладів.
56. Культура роботи з філософськими джерелами.
57. Методика «вдумливого читання».
58. «Словник філософських неперекладностей» Барбари Кассен.
59. Телеогенетическій метод роботи з текстами.
60. Особливості визначення типологічної та авторської приналежності філософських текстів.

МОДУЛЬ II. ЛОГІКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Завдання для самостійної роботи – творче есе на одну із запропонованих проблем до кожної з означених тем

Тема перша. Сутність науки, її зміст і функції

1. Трансформація сутності науки від античності до Нового часу
2. Наука як соціальний інститут, її особливості та завдання
3. Вплив науково-технічних революцій на характер науки
4. Основні підходи до класифікації наук у історико-філософській думці

Тема друга. Філософсько-методологічні основи наукового пізнання

1. Структура наукової теорії та її функції
2. Наукова парадигма як філософська проблема
3. Методологічна культура науки
4. Характерні ознаки вітчизняної та західноєвропейської традицій організації наукової діяльності.

Тема третя. Сутність наукового дослідження та його методологія

1. Сутність методу як пізнавальної процедури у філософії Нового часу
2. Проблема методу у сучасній західноєвропейській філософії
3. Класифікація методів наукового пізнання
4. Поняття методу у філософському дослідженні

Тема четверта. Основні етапи наукового дослідження

1. Види науково-дослідницьких робіт
2. Організація і планування наукового дослідження
3. Основні вміння та компетентності сучасного науковця
4. Інформаційна культура сучасного науковця

Тема п'ята. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

1. Види документів у науковому дослідженні: основні класифікаційні підходи
2. Наукові документи, їх ознаки
3. Терміносистема наукового дослідження
4. Бібліографічний метод вивчення документів

Завдання для модульного контролю – два реферати (есе) на дві із списку запропонованих проблем

1. Широке та вузьке розуміння тексту.
2. Джерелознавча база філософського дослідження.
3. Структурна, змістовна та функціональна складові філософського тексту.
4. Зв'язка «автор – читач – текст».
5. «Текст опису» і текст «другого порядку».
6. Текст – контекст – метатекст.

7. Текст і авантекст.
8. Текст як одиниця дискурсу. Конструювання смислів у дискурсі.
9. Мовленнєві стратегії.
10. Структура дискурсивної стратегії.
11. Філософська текстологія як наука про закономірності створення і функціонування філософських текстів.
12. Генеза європейської текстології.
13. Німецька текстологія ХІХ ст.
14. Французька текстологічна школа ХХ ст.
15. Діяльність Паризького Інституту сучасних текстів і рукописів (ІТЕМ).
16. Філософська текстологія в Україні.
17. Методологічна база «персональної текстології».
18. Загальна проблема й історичні коріння герменевтики.
19. Пояснення та розуміння.
20. Біблійна герменевтика. Тома Аквінський.
21. Герменевтичні питання в творчості Ф. Шлейєрмахера і В. Дільтея.
22. Проблеми герменевтики в творчості М. Гайдегера.
23. Онтологічна герменевтика Х.Г. Гадамера.
24. Онтологічно-гносеологічна герменевтика П. Рікера.
25. Приклади герменевтичної інтерпретації філософських текстів.
26. Текст як цілісність.
27. Текстоутворення, текстосприйняття.
28. Функціональний і прагматичний аспекти вивчення текстів.
29. Конститутивні, жанрово-стилістичні, семантико-прагматичні та формально-структурні категорії дискурсу.
30. Одиниці тексту.
31. Відповідність структури тексту темі, інформації, яка виражається, умовам спілкування, стилю.
32. Мовленнєва організація тексту.
33. Взаємодія прагматичної настанови тексту та автора.
34. Поняття структурної зв'язаності тексту.
35. Види інформації та функціонально-сміслові типи мовлення.
36. Типологічна класифікація інформації.
37. Типи мовлення: опис, оповідання, розмірковування.
38. Типи та різновиди філософських текстів.
39. Історико-філософські та лінгво-семіотичні витоки лінгвістичної прагматики.
40. Семіотика Ч. Морріса і Ч. Пірса.
41. Логічний позитивизм Р. Карнапа і Б. Рассела.
42. Прагматичне значення.
43. Типи імплікатур.
44. Теоретичні витоки дискурсології.
45. Дискурс і теорія мовленнєвої діяльності.

46. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен.
47. Типології дискурсу.
48. Іллокутивні та перлокутивні судження.
49. Теорія імплікатур.
50. Поняття нарративу.
51. Чи потрібні людству метанарративи?
52. Етнокультурні проблеми дискурсу.
53. Дословний та художній переклади.
54. Класифікація релігійних текстів.
55. Історія філософських перекладів.
56. Ідеологізація перекладацької діяльності в СРСР.
57. «Подвійна герменевтика».
58. Прагматичні принципи перекладу: «народність», «життєва правдивість» мови.
59. Проблема якості філософських перекладів та адекватності філософської термінології.
60. Релігіознавча семіотика.
61. Класифікація релігійних текстів.
62. Священні тексти у релігійних традиціях світу.
63. Особливості філософської інтерпретації священних текстів.
64. Сучасний стан біблійної герменевтики та екзегетики.
65. Культура роботи з філософськими джерелами.
66. Методика «вдумливого читання».
67. «Словник філософських неперекладностей» Барбари Кассен.
68. Телеогенетический метод роботи з текстами.
69. Особливості визначення типологічної та авторської приналежності філософських текстів.
70. Правила складання тематичної та проблемної бібліографій.

8. Список рекомендованої літератури:

Основна

1. Гнатюк М.М. Текстологічні студії: навч. посіб. / М.М. Гнатюк. – К.: ВПК «Експрес-поліграф», 2011. – 156 с.
2. Серажим К.С. Текстологія: елементи тексту й апарат видання / К.С. Серажим; ред. В. В. Різун. – К.: Київський ун-т, 1998. – 72 с.
3. Rosenberg, Alex. *Philosophy of Science: A Contemporary Introduction*. Routledge, London, 2000. 191 p.
4. Філософія науки: навчальний посібник / І.М. Гоян, І.С. Матвієнко, С.В. Сторожук // за редакцією С. Сторожук. Івано-Франківськ: Симфонія-Фотре, 2020. 408 с.

Додаткова

1. Danilova Marina, Enikeev Anatoliy. Topological descriptors of philosophical text. *International Scientific Conference: "Achievements and Perspectives of Philosophical Studies" (APPSCONF-2019)*. 2019. Vol. 72. 04007. P. 6. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20197204007>
2. Kyrychok, O. What was Called as Philosophy in the "Epistle" by Klyment Smoliatysh. *Es-say 1: Textology and Scientific Approaches. Multiversum. Philosophical Almanac*. 2020. 2(1), 142-155. <https://doi.org/10.35423/2078-8142.2020.2.1.08>
3. Martin Endres, Axel Pichler, Claus Zittel. *Textologie. Theorie und Praxis interdisziplinärer Textforschung*. 2017. Volume 1.
4. Pruzhinin, B.I., Autonomova, N.S., Artemyeva, T.V. ets. Methodological problems of publishing philosophical texts. *Voprosy Filosofii*. 2016. No 3, 5-50.
5. Ryskeldieva, Lora, Korotchenko Yulia. Textual approach in social philosophy. *Epistemology & Philosophy of Science*. 2017. Volume 51, Issue 1. P. 153-170. <https://doi.org/10.5840/eps201751116>
6. Ryskeldieva, L.T. About philosophical textology, or What history of philosophy can teach. *Voprosy Filosofii*, 2015, 1, 106-114.
7. Sineokaya, Julia V. *Anatomy of philosophy: how the text works*. 2016.
8. Габермас Ю. Дії, мовленнєві акти, мовленнєві інтеракції та життєвий світ / Юрген Габермас // Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія. – К. : Лібра, 1999. – С. 287–325.
9. Габермас Ю. Комунікативна дія і дискурс – дві форми повсякденної комунікації / Юрген Габермас // Ситніченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К. : Либідь, 1996. – С. 84–90.
10. Герменевтика: навчальна робоча програма [для студ. філол. спец. вищих навч. закл.] / розробник В. П. Мусієнко; Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2008. – 20 с.
11. Гнатюк М.М. Навчальна програма дисципліни «Текстологія» для бакалаврів / М.М. Гнатюк; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: Вид.-полігр. центр «Київський ун-т», 2007. – 24 с.
12. Горський В.С. Переклад як інтерпретація по-українськи / В.С. Горський // Філософія в українській культурі: методологія та історія. Філософські нариси. – К.: Центр практичної філософії, 2001. – С. 54-61.

13. Громова-Опульская Л.Д. Підстави «критики тексту» // Сучасна текстологія: теорія і практика. – 1997.
14. Дерріда Ж. Структура, знак і гра в дискурсі гуманітарних наук / Ж. Дерріда // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів, 1996. – С. 469.
15. Додонова В.І. Дискурс як засіб конструювання соціальної реальності / В.І. Додонова // Вісник Національного авіаційного університету. Серія „Філософія. Культурологія”: Збірник наукових праць. – № 2(10). – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту „НАУ-друк”, 2009. – С.142-146.
16. Додонова В.І. Поняття «текст», «контекст», «дискурс» в логіко-лінгвістичній традиції / В.І. Додонова // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Вип. 24. – С.102-108.
17. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. / Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Костянтин Сігов. – К.: Дух і літера,
Т. 1. 2009. – 576 с.
Т. 2. 2011. – 488 с.
Т. 3. 2013. – 328 с.
Т. 4. 2016. – 440 с.
18. Квіт С.М. Герменевтика: навч. посібник / С.М. Квіт. – К.: Видавничий дім «Киево-Могилянська академія», 2005. – 42 с.
19. Кирилюк О.С. Світоглядні категорії граничних підстав в універсальних вимірах культури / О.С. Кирилюк; ЦГО НАНУ. – Одеса: Авторграф, 2008. – 416 с.
20. Корунець І. Біля витоків українського перекладознавства / І. Корунець // Всесвіт'08. Журнал іноземної літератури. – №1-2 (949-950). – К.: Всесвіт, 2008. – С. 188-194.
21. Лановик З.Б. Hermeneutica Sacra: Проблеми біблійної герменевтики / З.Б. Лановик. – Тернопіль: ТНПУ, 2006. – 586 с.
22. Ріхтер О.О. Дискурсологія та текстологія: Навчальна програма курсу / О.О.Ріхтер. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – 6 с.
23. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики / Ф. де Соссюр. – К.: Основи, 1998. – 324 с.
24. Табачковський В., Пролеєв С. Світова філософія українською мовою / В. Табачковський, С. Пролеєв // Філософська думка. Український науково-теоретичний часопис. – №1. – К.: Видавничий дім «Академперіодика», 2002. – С. 10-19.
25. Хома О. Філософський переклад і мова української філософії / О.І. Хома // Філософсько-антропологічні студії'2000. Європейський вектор та основні цінності української гуманістики. – Істина. Правда. Життя (до 70-річчя Мирослава Поповича). – К.: Стилос, 2000. – С. 349-353.
26. Хома О., Чухрай Е. Моральна теологія Серве Пінкерса і питання про сенс життя сучасної людини // В кн.: Пінкерс Серве (Теодор). Пер. з фр. – К.: Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2013. – С. 441-448.

ДОДАТОК
до модуля I
Плани семінарських занять

Семінар 1.

Тема: Методологічні принципи філософської текстології

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань

1. Широке та вузьке розуміння тексту. Філософський текст як система.
2. Текст – контекст – метатекст. Текст і авантест. Текст як одиниця дискурсу.
3. Генеза та еволюція філософської текстології.
4. Методологічна база «персональної текстології».

II. Проблемна дискусія.

Семінар 2.

Тема: Лінгвістична прагматика та герменевтичний аналіз текстів

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань

1. Історико-філософські та лінгво-семіотичні витоки лінгвістичної прагматики.
2. Лінгвопрагматика і дискурсологія. Поняття нарративу. Метанарративи.
3. Пояснення та розуміння. Необхідність інтерпретації тексту.
4. Генеза герменевтики.
5. Основні поняття герменевтики. Герменевтичний трикутник.

II. Проблемна дискусія.

Семінар 3.

Тема: Текстологічна культура філософа

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань

1. Культура роботи з філософськими джерелами. Методика «вдумливого читання».
2. Проблема неперекладностей філософських термінів.
3. Вимоги до оформлення бібліографічних посилань в дисертаційних дослідженнях.

II. Проблемна дискусія.

ДОДАТОК
до модуля II

Плани семінарських занять:

Семінар 1.

Тема: Філософсько-методологічні основи наукового пізнання

План заняття :

- I. Обговорення теоретичних питань*
5. Методи та форми сучасного наукового пізнання
  6. Складові сучасного пізнавального процесу
- II. Проблемна дискусія.*

Семінар 2.

Тема: Сутність наукового дослідження та його методологія

План заняття :

- I. Обговорення теоретичних питань*
6. Структурні компоненти дослідницького процесу
  7. Методика вибору теми наукового дослідження
  8. Інструментарій наукового дослідження.
- II. Проблемна дискусія.*

Семінар 3.

Тема: Інформаційне забезпечення наукових досліджень

План заняття :

- I. Обговорення теоретичних питань*
1. Нормативне врегулювання результатів наукових досліджень
  2. Загальні вимоги до оформлення наукової праці
  3. Дисертація та анотація як форми наукового дослідження
  4. Порядок захисту дисертаційної роботи
- II. Проблемна дискусія.*